

INFORMACIJA
O STANJU U POLJOPRIVREDI NA PODRUČJU PRIJESTONICE CETINJE
ZA 2021.GODINU

Različiti argogeološki uslovi, kao rezultat razlike u klimi, reljefu, pa i pedološkom sastavu zemljišta su faktori koji utiču na poljoprivrednu proizvodnju na teritoriji naše opštine. Obradivo zemljište, koje se nalazi uglavnom u kraškim poljima, vrtačama i uvalama ograničava biljnu proizvodnju na proizvodnju malih količina proizvoda, prije svega za ličnu upotrebu.

Ova godina je naročito bila nepovoljna za primarnu poljoprivrednu proizvodnju. Kišno proljeće i kasni mrazovi izazvali su gubitke u prinosu, posebno u povrtarstvu, vinogradarstvu i voćarstvu.

Sušno ljeto uzrokovalo je povećanu potrebu za vodom, ograničen rast biljaka a samim tim i smanjenja prinosa u biljnoj proizvodnji, kao i u proizvodnji stočne hrane. Poljoprivredni proizvođači koji se bave stočarstvom dodatno su opterećeni povećanjem cijena inputa, prvenstveno koncentrovane stočne hrane.

Takođe, i u pčelarstvu se već dvije zadnje godine bilježi smanjen prinos meda po košnici.

Prednosti u razvoju poljoprivrede i ruralnog razvoja:

** Nizak stepen zagađenosti zemljišta i prirode zahvaljujući slabom korišćenju mineralnih đubriva i pesticida, su dobri preduslovi za razvoj organske proizvodnje.*

** Prirodni uslovi omogućuju uzgoj široke palete poljoprivrednih proizvoda.*

** Raznovrsnost biodiverziteta i prelijepa priroda.*

** Proizvodnja tipičnih proizvoda kao što je njeguški pršut, cetinjski med, vino i kastradina, sir i dr. U mesnoj industriji evidentirani su pozitivni trendovi u obimu proizvodnje, asortimanu proizvoda, kao i sanitarno-tehnološkim uslovima u novim pogonima. Proizvodnja vina je sektor koji bilježi najpovoljnije trendove u proizvodnji pića.*

** Rastuća potražnja na domaćem tržištu za visoko kvalitetnim i organskim proizvodima.*

Nedostaci u razvoju agrara

** I pored značajnih ulaganja nedovoljno izgrađena infrastruktura na ruralnom području.*

** Nepovoljna starosna struktura proizvođača.*

* Usitnjeni posjedi sa niskim nivoom intezivnosti, u primarnoj poljoprivredi, i malim obimom proizvodnje.

* Relativno visoka cijena inputa koji utiču na cijenu krajnjih proizvoda.

* Primarna poljoprivreda je uglavnom samo dodatno zanimanje, što usporava modernizaciju i tržišnu orijentaciju gazdinstva.

Aktivnosti Sekretarijata za finansije i ekonomski razvoj

* Informisanje poljoprivrednih proizvođača u vezi Trećeg Javnog poziva za Mjeru 3 IPARD programa.

* Aktivno učešće ovog Sekretarijata u organizaciji prezentacije od strane stručnih službi resornog Ministarstva, Prvog Javnog poziva za dodjelu podrške Mjere 7 "Diverzifikacija gazdinstva i razvoja poslovanja" u okviru IPARD-a.

* Kontakti sa Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i dostavljanje traženih informacija vezano za Prvi i Drugi Javni poziv za Mjeru 3, Prvi i Drugi Javni poziv za Mjeru 1, kao i za Prvi Javni poziv za Mjeru 7 IPARD II Program-a.

* Učestvovanje u organizaciji Agrobudžeta za 2021.godinu. Kontaktiranje predsjednika mjesnih zajednica vezano za Javne pozive koji su se odnosili na dodjelu podrške za biljnu i stočarsku proizvodnju, a koji su objavljeni na sajtu resornog Ministarstva. Takođe, i pružanje informacija poljoprivrednim proizvođačima u vezi Javnih poziva, kako bi u što većem broju iskoristili dostupnu podršku predviđenu Agrobudžetom.

* Program staračkih naknada, u okviru Agrobudžeta kao vid socijalnog davanja u ruralnim sredinama gdje žive domaćinstva čiji se članovi bave poljoprivredom, a nijesu u mogućnosti da ostvare pravo na penziju ili neki vid socijalnog davanja. Dokumentaciju podnosioc zahtjeva predaje ovom Sekretarijatu, koji izdaje potvrdu da se podnosioc zahtjeva bavi poljoprivredom, vrši provjeru potpunosti, obilazi podnosioca zahtjeva, o čemu sačinjava zapisnik i kompletnu dokumentaciju dostavlja Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede na dalji postupak. Na teritoriji Prijestonice ima 19 korisnika staračke naknade.

* U nadležnosti ovog Sekretarijata je izdavanje uvjerenja, radi upisa u Registar osiguranika po osnovu poljoprivrede. Izdavanje ovog akta obuhvata prijem i obradu potrebne dokumentacije kao i obilazak poljoprivrednih domaćinstava, na terenu. U Registar osiguranika poljoprivrednika, koji vodi resorno Ministarstvo upisano je 50 lica.

U odnosu na prošlu godinu kada je bilo 160 registrovanih poljoprivrednih gazdinstava na teritoriji naše opštine taj se broj povećao, tako da je na dan 15.10.2021.godine u Registar poljoprivrednih gazdinstava upisano 197. Od tog broja 191 porodičnih i 6 gazdinstava pravnih lica. U porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima upisano je pored 191 nosilaca gazdinstva i 199 angažovanih lica na poslovima poljoprivrede na tim gazdinstvima; a na 6 gazdinstava pravnih lica angažovano je 60 osoba.

U Registru poljoprivrednih gazdinstava 16 žena su nosioci gazdinstva, a u Registar osiguranika poljoprivrednika upisano je 10 žena.

Primarna poljoprivredna proizvodnja je uglavnom relativno skromna i niskog inteziteta.

Biljna proizvodnja (vinogradarstvo, povrtarstvo i voćarstvo) organizuje se na relativno oskudnim obradivim površinama, koje su usitnjene i često nepristupačne za mehanizovanu obradu.

* **Vinogradarstvo** je jedna od značajnijih i perspektivnijih poljoprivrednih grana. U basenu skadarskog jezera uzgajaju uglavnom autohtone vinske sorte Vranac i Kratošija, za proizvodnju vina. Površine pod vinogradima povećavaju se u kontinuitetu, a uporedo vrši se modernizacija primarne proizvodnje i proces prerade.

U Vinarsku datoteku koja je u nadležnosti Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, upisano je 11 subjekata čije su vinarije na teritoriji naše opštine. U Registar proizvođača jakih alkoholnih pića, upisana su 2 proizvođača.

* **Uzgoj povrtarskih kultura** nije na zadovoljavajućem nivou. Proizvode se male količine, uglavnom za ličnu upotrebu.

* **Voćarstvo** je zastupljeno gotovo simbolično, i na okućnicama poljoprivrednih gazdinstava gaje se kontinentalne vrste voća.

Nedovoljna zastupljenost proizvodnje u zaštićenom prostoru duguje se visokim finansijskim ulaganjima potrebnih za konstrukciju objekta, ugradnju sistema za grijanje i navodnjavanje.

Stočarstvo je zasnovano na maksimalno korišćenu planinskih pašnjaka i livada, pa stoga dominira uzgoj preživara - goveda, ovaca i koza.

Od dobijenog mlijeka preživara, dio se preradi na porodičnom poljoprivrednom gazdinstvu u mliječne proizvode - većinom u sireve, koji se proizvode na tradicionalan način. Ovako proizvedeni sirevi osim za sopstvene potrebe, plasiraju se na pijacama. Broj goveda je u blagom porastu, a broj sitne stoke se smanjuje.

Na gazdinstvima koja su registrovana u Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u zadnje 3 godine uzgaja se:

Godina	Broj goveda	Broj ovaca	Broj koza	Broj svinja
2019.	1064	3704	2646	1157
2020.	1188	2002	1953	576
2021.	1281	1829	1329	256

Podaci za 2021. godinu o broju ovaca, koza i svinja dati su na osnovu godišnjeg popisa.

***Pčelarstvo** u našoj opštini ima dugu i bogatu tradiciju. Pčelari su dobro organizovani kroz Pčelarsko društvo Cetinje, koje je najstarije u Crnoj Gori sa tradicijom još od 1934. godine. Po podacima Pčelarskog društva u njihovo društvo je učlanjeno 103 pčelara sa 4528 pčelinjih zajednica. Procenjuje se da na terenu ima još oko 1000 košnica sa rojevima.

Prijestonica je finansijski podržala manifestaciju "Miris lipa i meda" održanu 12. jula ove godine, kao i program "mladi pčelar" za nabavku opreme i rojeva. Takođe, i resorno Ministarstvo je preko Saveza pčelarske organizacije pomoglo u vidu nabavke regresiranih matica.

Prehrambeno prerađivački sektor: U ovoj oblasti uložena su značajna finansijska sredstva

u izgradnji savremenih objekata i nabavku opreme. Uspostavljeni su ili reaktivirani pogoni za preradu ili doradu proizvoda od animalnog porijekla. Tradicionalna proizvodnja pršute od pretežno uvezenog mesa, je veoma važan dio crnogorskog sektora za preradu mesa.

U Registru koji se vodi kod Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove upisani su:

- 22 objekta za preradu mesa;
- 1 klanica i prerada mesa;
- 2 skladišta;
- 1 objekat za preradu ribe;
- 4 objekta za narezivanje i pakovanje;
- 5 objekata za preradu mlijeka;
- 6 objekata u poslovanju hranom neživotinjskog porijekla od čega: 1 objekat za proizvodnju vode; 4 objekta za proizvodnju vina i 1 objekat za proizvodnju vina i alkoholnih pića.

U nadležnosti Društva sa ograničenom odgovornošću "Agencije za razvoj i podršku poslovanja" između ostalog je i planiranje podrške poljoprivrednoj proizvodnji kao i njen dalji razvoj.

Zaključak

Investicije u razvoj ruralne infrastrukture su neophodna mjera za unapređenje uslova života i obavljanje poljoprivredne proizvodnje na selu.

Mala porodična gazdinstva imaju ključnu ulogu u proizvodnji hrane, očuvanju tradicije, lokalnog identiteta i kulturnog nasleđa jednog područja, i kao takvim lokalna uprava i država bi trebala usmjeriti kako finansijsku tako i drugu podršku. Porodična gazdinstva se bolje prilagođavaju promjenama tehnologije, ekonomskim promjenama, društvenim i koriste različite strategije kako bi povećala svoju prilagođenost i izdržljivost.

Ulaganje u poljoprivredu za sobom povlači lanac drugih proizvodnih, prerađivačkih i uslužnih grana. Podizanje konkurentnosti, standarda i bezbjednosti hrane i čuvanje javnog zdravlja, i standarda životne sredine glavni su pravci pomoći ovom sektoru.

SEKRETARIJAT ZA FINANSIJE I EKONOMSKI RAZVOJ

Branka Radović, dipl.ecc
SEKRETARKA